

Dk. Dave Mathewson, Fasihi ya Agano Jipya, Hotuba ya 1, Utangulizi wa Kozi

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Hii ni Historia na Fasihi ya Agano Jipya na Dk. David Mathewson. Mhadhara wa 1, Utangulizi wa Kozi. Dk. David Mathewson.

Sawa, wacha tuendeleo na tuanze. Ninachotaka kufanya leo ni kuzungumza kidogo juu ya darasa hili kwa kile kinachotarajiwa kutoka kwako na aina ya kile tutakachokuwa tukifanya na jinsi tutakavyofanya na kuzungumza kidogo juu ya mtaala na mambo mengine kadhaa na wapi unaweza kupata habari hiyo.

Lakini hebu tufungue katika maombi kwanza na kisha tutafanya hivyo. Baba, asante kwa fursa na upendeleo na wajibu wa kusoma kile ambacho sio chini ya neno lako na ufunuo kwetu kwa namna ya Agano Jipya. Ninaomba kwamba tutapewa changamoto kama matokeo ya darasa hili kuliangalia kwa njia tofauti na kuuliza maswali tofauti. Baba, tusaide kupata changamoto ya kuihusisha na taaluma zingine ambazo tunafuata maishani na hapa chuo kikuu.

Na Baba, ninaomba sasa uvumilivu tunapofanya kazi kupitia nyenzo hii, kwa uvumilivu, na Bwana, nguvu ya kupitia muhula huu na kufikiria wazi juu ya Agano Jipya na maswala tofauti ambayo yanahusu kuelewa na kuisoma na kuitumia kwa maisha yetu. Tunaomba hii kwa jina la Yesu. Amina.

Sawa, karibu sana kwenye Agano Jipya. Ninachotaka kufanya ni kwamba, jambo la kwanza nitakalofanya ni kuzungumza kwa ujumla juu ya aina ya darasa hili linahusu nini na jinsi tutakavyokaribia Agano Jipya na kisha kusema mambo kadhaa ya kina kuhusu majukumu na mahitaji maalum na kisha ambapo unaweza kupata habari kama vile mtaala na kuna daftari ambalo linaambatana na kozi hii pia. Nitasema kitu kama hicho kwa muda mfupi tu.

Jinsi ninavyotaka kufunika Agano Jipya, nilipokuwa nikitembea hapa, nilikuwa nikifikiria juu ya jinsi kozi za uchunguzi kama hizi zinavyotendewa mara nyingi. Agano Jipya, kwa kulinganisha na Agano la Kale, nina kazi rahisi zaidi kwa sababu Agano la Kale la kihistoria na fasihi linashughulikia kundi kubwa zaidi la maandishi kwa muda mrefu. Agano Jipya limefupishwa zaidi, na linashughulikia muda mfupi sana, angalau wakati ambao uliandikwa, na matukio ambayo ilikuwa ikirejelea.

Na kwa kulinganisha tu, unachotakiwa kufanya ni kupitia Biblia ya Kiingereza katika tafsiri ya Kiingereza na hivi karibuni utagundua kuwa Agano Jipya ni fupi sana kuliko ile ya Kale. Kwa hivyo, kazi yangu ni rahisi kidogo katika suala hilo. Walakini, wakati wowote unaposhughulika na darasa la uchunguzi, kuna mambo mawili ambayo ningeweza kufanya.

Kwanza kabisa, ningeweza kuwa wa jumla na kufunika kila kitabu haraka ili kuhakikisha kuwa tunapitia Agano Jipya lote, Mathayo kupitia Ufunuo, na kuanzisha vitu kama mwandishi mkuu wa kitabu, wakati uliandikwa, na asili kuu na mada kuu na tupitie vitabu kwa njia hiyo. Na kama nilivyosema, hiyo itahakikisha kuwa unapata kitu juu ya kila kitabu na unapata utangulizi wa kila kitabu. Shida ni kwamba haujatambulishwa kwa maandishi yoyote maalum au maswala maalum au maswala ya ukalimani katika vitabu vingine.

Unapitia haraka sana. Chaguo jingine upande wa pili wa kiwango labda ni la kawaida zaidi, na hiyo ni kuanza tu na Mathayo na kufanyia kazi na kuona ni umbali gani unapitia Agano Jipya. Nimejua watu kadhaa ambao hufundisha kozi za uchunguzi wa Agano Jipya kama hii ambao hawajawahi kupita kitabu cha Matendo kwa wakati wote ambao wamefundisha.

Kwa hivyo hiyo haifai sana kwa sababu basi unapata karibu robo au tano ya Agano Jipya na usifunuliwe na kitu kingine chochote. Nimechagua kufanya mchanganyiko wa hizi mbili ili kwa sehemu kubwa, kwa kuwa ni kozi ya uchunguzi, tutabaki pana na kupitia vitabu haraka. Ninakusudia kugusa vitabu vyote kwa kiwango fulani, kutoka kwa Mathayo hadi Ufunuo, lakini wakati mwingine tutasonga haraka, wakati mwingine tutapunguza kasi katika vitabu fulani na kuangalia kwa kina zaidi maandishi yenye shida au vifungu ambavyo labda vitakuwa vya kupendeza kwako au vifungu ambavyo ni muhimu kuelewa kitabu au kitu kama hicho.

Kwa hivyo tena, wakati mwingi itakuwa kama kuruka juu ya ndege na kutazama mandhari nzima ya vitabu vya Agano Jipya, lakini wakati mwingine tutapiga mbizi karibu na ardhi na kuangalia kwa kina kabla ya kurudi juu. Kwa hivyo tunatumahi, tunaweza kuchanganya bora zaidi ya walimwengu wote wawili, kukupa angalau kitu, utangulizi wa kila kitabu ili uwe na wazo la kila kitabu kinahusu nini na wanafanya nini katika Agano Jipya, lakini wakati huo huo kukupa ladha ya maandishi mengine, tena, ambayo ni shida au ambayo ni ya kupendeza au muhimu kwako kuelewa. Mara nyingi, kawaida kila wakati ninafundisha darasa hili, malalamiko makubwa zaidi, labda kuna malalamiko mengi ninayopata, lakini kubwa zaidi ninayopata ni kwamba sishughulikii maandishi ya kutosha ya Agano Jipya kwa undani, kwamba siendi katika vifungu vingine kwa undani.

Ikiwa hayo ni malalamiko yako, nina jibu, na hiyo ni kuwa mkuu wa masomo ya Biblia, na kisha unaweza kuchukua madarasa yote unayotaka ambayo yanazingatia vitabu maalum, lakini hiyo sio kusudi la darasa hili. Tena, ninataka kupata maalum wakati mwingine kukupa ladha ya jinsi ninavyotafsiri vitabu na jinsi ya kukaribia vitabu, lakini tena, ikiwa unatafuta utafiti wa kina wa maandishi, basi tumia baadhi ya chaguzi zako kwa masomo ya Biblia au kuu mara mbili au uiongeze kama mdogo au uwe mkuu wa masomo ya Biblia, kwa sababu hapo ndipo utaweza kuingia katika maandishi maalum ya Biblia katika Agano Jipya na Agano la Kale kwa undani zaidi

kuliko tunavyoruhusiwa au kuwezesha katika darasa hili. Tena, fupi ya kuanza tu na Mathayo na kuona ni umbali gani tunafika, lakini badala yake ninataka, tena, kukupa ladha ya, ladha kidogo ya, kukupa kitu kutoka kwa kila kitu katika Agano Jipya.

Sawa, kwa hivyo ndio aina ya tunapoenda. Lengo tunapofanya kazi kupitia kila moja ya vitabu litakuwa, na ninataka uelewe kwamba hati za Agano Jipya na kuzielewa, na sawa na Agano la Kale, ni kuzielewa kama mchanganyiko wa hati za kihistoria. Hiyo ni, tutaona kwamba hakuna mwandishi wa Biblia aliyeketi tu na kuanza kuandika kwa ajili ya kuandika kitabu.

Mara nyingi zaidi walikuwa wakishughulikia shida maalum ambazo zilitokea kanisani katika karne ya kwanza. Na kwa hivyo, Paulo alipoketi chini na kuandika kitabu kama Wagalatia, hakukaa tu, na kuhisi kuhamasishwa siku moja na akaketi chini kwa sababu Wakristo miaka 2,000 baadaye walihitaji kusoma kitabu hiki tunachokiita Wagalatia. Paulo alifahamu shida maalum ambayo ilimkasirisha na hata kukasirika, na kwa kujibu hilo, aliketi chini na kutumia njia ya kawaida ya kuandika katika karne ya kwanza, wakati haukuweza kuwepo kuzungumza na mtu, jambo bora zaidi lilikuwa kuandika barua.

Kwa hivyo, Paulo anaandika barua kwa Wagalatia. Kwa hivyo, kwa maana moja, tunataka kuelewa Agano Jipya katika muktadha wake wa kihistoria. Hizi ni hati hai, za kupumua zilizoandikwa katika muktadha maalum wa kihistoria kwa mahitaji maalum, shida, na hali ambazo mwandishi anafahamu, na anaandika kushughulikia hizo.

Hakuna kitabu chochote cha Agano Jipya kinachokaribia kuwa kitabu cha kitheolojia ambacho kinakuambia, hapa kuna kila kitu ambacho Paulo anafikiria juu ya Meza ya Bwana. Hapa kuna kila kitu ambacho Paulo anafikiria juu ya karama za kiroho. Hapa kuna kila kitu ambacho Paulo anafikiria juu ya Yesu na kila kitu anachofikiria juu ya Roho Mtakatifu.

Badala yake, tena, Paulo anahutubia, ndio, anaandika maoni na mawazo ya kitheolojia, lakini anashughulikia hali na hali maalum. Kwa hivyo, sehemu ya kile tunachotaka kufanya ni kuangalia Agano Jipya, na labda hilo litakuwa lengo letu kuu, kwa kweli, ni kuangalia Agano Jipya katika muktadha wake wa kihistoria na kitamaduni. Ilikuwa, kwa maana fulani, kusoma barua hizi kama Wakristo wa karne ya kwanza? Kwa nini zilitolewa hapo kwanza? Tena, kwa nini Mathayo aliandika injili yake, na kwa nini Marko aliandika moja? Kwa nini Luka aliandika ya tatu, na kisha ya nne, Yohana? Ni nini juu ya kuwa na injili nne tofauti katika Agano Jipya ambazo zote zinathibitisha maisha ya Kristo? Kweli, ni kwa sababu wote wanne walikuwa wakiandika kwa hali maalum, na wanajaribu kufanya kitu tofauti kwa njia wanayoandika.

Kwa hivyo tunatumahi mwishoni mwa darasa hili, utakuwa na hisia ya Agano Jipya na hati kama, tena, hati hai, za kupumua zinazozalishwa katika mazingira maalum,

kitamaduni na kihistoria. Na kwa hivyo, itakuwa kazi yangu, kwa maana, kufuatilia aina hii ya mazingira, kukujengea, na kujaribu kutusaidia kuona pamoja kile kilichokuwa kikiendelea katika karne ya kwanza, na kwa nini baadhi ya vitabu hivi viliandikwa. Tunaelewaje baadhi ya marejeleo kwao? Mojawapo ya maandishi ya kwanza tutakayoangalia kabla hatujaingia kwenye Agano Jipya ili kukuonyesha jinsi kuiweka katika muktadha wake mpana kunaleta mabadiliko ni hadithi ya Krismasi.

Mara nyingi zaidi, uelewa wetu na dhana ya hadithi ya Krismasi, picha au mfumo wa dhana ambao tumechora, labda umearifiwa zaidi na mila yetu ya kisasa na hadithi zingine juu ya Krismasi ambazo tunapitisha kuliko ilivyoarifiwa na muktadha wa kihistoria wa karne ya kwanza. Kwa hivyo hiyo ni njia moja ya kuangalia Agano Jipya, kuziangalia kama hati za kihistoria zilizotolewa katika mazingira maalum kwa kujibu shida maalum zilizoandikwa na watu wa kihistoria kwa watu wengine wa kihistoria, na kujaribu kuelewa Agano Jipya kwa nuru hiyo. Hata hivyo, wakati huo huo, Agano Jipya linajumuisha kile ambacho watu wa Mungu wamekuwa wakishikilia kila wakati kama Maandiko au Neno la Mungu.

Na kwa hivyo, tunapaswa kuelewa ni vipi hati hizi za kihistoria zinaendelea kuwa na uhalali wa kudumu. Je, bado wanafanyaje kazi kama Maandiko, kama Neno la Mungu kwa watu wa Mungu leo? Kwa hivyo, ingawa kazi yetu kuu na msisitizo wetu mkuu utakuwa katika kujenga historia ya kihistoria na kuelewa historia na asili ya kitamaduni ya hati hizi, sitaki tujue ukweli kwamba hizi, hati hizi za kihistoria bado zinafanya kazi kama Maandiko? Je, bado wanafanyaje kazi kama Neno la Mungu? Je, bado ni Neno la Mungu kwa watu wa Mungu leo? Kwa sababu sio tu hati za kihistoria. Ikiwa ilikuwa hivyo, tunaweza tu kuangalia historia ya kihistoria na kuiacha wakati huo. Lakini kwa sababu ni hati za kitheolojia pia, kanisa daima limekuwa liamini kwamba haya ni Neno la Maandiko yaliyoongozwa na Mungu.

Je, wanaendeleaje kuzungumza nasi kama Neno la Mungu? Ni ujumbe gani wa kitheolojia wa kudumu wa maandishi haya yenye mizizi ya kihistoria? Kwa hivyo hiyo ndio aina ya darasa hili linakwenda. Kabla sijazungumza juu ya mahitaji yoyote maalum, maswali yoyote? Jambo lingine pia ni natumai, ingawa darasa la ukubwa huu na la aina hii, kuwa darasa la uchunguzi, kuna kiasi fulani cha hotuba ambacho ni muhimu. Tunatumahi, hii sivyo, mimi sio, hautakuja kunisikiliza nikiongea kwa saa moja.

Ninakaribisha maswali. Ninakaribisha watu wasiokubaliana nami au maoni, na wakati mwingine nitakuuliza maswali juu ya kile ulichosoma au juu ya maandishi au juu ya kitu ambacho nimesema, au maalum, wakati mwingine shida maalum katika maandishi. Tutaifanyia kazi pamoja, lakini kwa matumaini, hii haitaishia kuwa mimi kusimama hapa kwa saa moja na kuzungumza nawe juu ya Agano Jipya, kama vile ningependa kufanya hivyo.

Maswali yoyote hadi sasa kwa ujumla juu ya kile tunachofanya katika kozi hii? Sawa, ikiwa sivyo, jambo la pili ni mahitaji maalum. Jambo la kwanza ni wazi ni, vizuri, wacha nirudi nyuma. Kuna hati mbili muhimu ambazo, kando na vitabu vyako vya kiada na Biblia, ambazo tutazizungumzia kwa muda mfupi, kuna hati zingine mbili muhimu ambazo unahitaji kwa darasa hili, silabasi, halafu kuna daftari, daftari la Agano Jipya ambalo nitafuata katika mihadhara na majadiliano yetu ya darasa.

Zote mbili unaweza kupakua kutoka kwa Blackboard. Mtaala tayari uko juu. Vidokezo sio.

Bado ninafanya marekebisho kidogo, lakini watakuwa kwenye wavuti ya Ubao mweusi kwa darasa hili chini ya yaliyomo kabla ya kipindi cha darasa la Jumatatu. Kwa hivyo natumai nitakuwa nazo Jumapili usiku wakati mwingine. Kwa hivyo, Jumapili usiku, lakini angalau kabla ya darasa hili Jumatatu, angalia Ubao ili kupakua maelezo ya darasa hili.

Vidokezo ni muhimu sana. Tena, ndivyo nitakavyofuata katika majadiliano yetu ya mihadhara. Mitihani ambayo tutazungumzia kwa muda mfupi itatokana na daftari pia.

Na tena, hiyo itakuwa kwenye Ubao. Kwa hivyo, hakikisha nitazungumza juu ya mtaala kidogo leo, lakini kwa matumaini bila kuirejelea, lakini natumai itakusaidia kuielewa wakati utapakua na kuisoma. Kwa hivyo tafadhali nenda kwa Blackboard, na uangalie silabasi.

Na tena, maelezo na daftari zitakuwa juu kabla ya darasa Jumatatu. Sasa, baada ya kusema kwamba jambo la kwanza, ni wazi, ambalo unahitaji kuleta darasani ni Biblia. Hii ni historia ya Agano Jipya.

Kwa hivyo tafadhali leta Agano Jipya la tafsiri yoyote unayopenda. Kwa kawaida nitafuata NIV au toleo jipya la kawaida lililorekebishwa, lakini haijalishi. Sitakuwa nikisoma sana maandishi, lakini nataka uhakikishe kuwa una Agano Jipya pamoja nawe.

Ukisoma Kigiriki, unaweza kuleta Agano Jipya la Kigiriki pia. Hiyo ni sawa. Lakini maadamu una Agano Jipya pamoja nawe, tafadhali leta hilo.

Tutarejelea na kutumia hiyo katika majadiliano yetu ya darasa na katika kujadili vitabu tofauti vya Agano Jipya, ni wazi. Jambo lingine, kwa kadiri ya nyenzo za kusoma, kuna vitabu vitatu vya msingi vya darasa hili. Kitabu kikuu cha kiada, aina ya kitabu chako kikuu, ni Kuanzisha Agano Jipya.

Hii ni mara yangu ya kwanza kutumia kitabu hiki cha kiada, nilipoanza kwanza, sikukusudia kubadilisha vitabu vya kiada muhula huu, lakini nilipokichukua,

niligundua kuwa kilifuata kwa karibu sana jinsi ninavyoshughulikia kila kitabu cha Agano Jipya, kwa kuwa kina majadiliano ya usuli na kwanini kitabu kiliandikwa, na kisha inagusa mada kuu na maoni na harakati za kila kitabu. Kwa hivyo, hiki kitakuwa kitabu chetu cha msingi. Utaipata chini ya Kuanzisha katika silabasi.

Katika kila wiki, nimeorodhesha kile unachotakiwa kusoma, Kuanzisha itakuwa kitabu kikuu cha kiada, na utasoma sura zinazolingana na kile tunachojadili siku hiyo. Na kwa njia, tafadhali endelea na usomaji wa kitabu cha kiada. Ninapata swali hili kila wakati, kila muhula, tafadhali endelea na usomaji wa kitabu cha kiada kwenye silabasi, licha ya mahali tulipo darasani.

Ikiwa tutarudi nyuma kidogo, usifikirie kuwa unaweza kupumzika. Endelea na mtaala bila kujali tunapata wapi. Kawaida, mimi ni mzuri kuhusu, ikiwa nitarudi nyuma, angalau kupata baada ya wiki moja au zaidi, lakini endelea na kitabu cha kiada.

Hii, pamoja na silabasi, kitabu hiki cha kiada, jambo lingine juu yake, kina chati kadhaa muhimu na vitu kama hivyo ambavyo vinatoa muhtasari wa vipengele muhimu vya kitabu. Kwa hivyo tena, hiki ndicho kitabu chako kikuu na cha msingi ambacho kimepangwa kulingana na vitabu vya Agano Jipya. Kuna vitabu vingine viwili ambavyo nitakufanya usome.

Mmoja wao anaitwa Making Sense of the New Testament. Inachofanya ni kwamba, sio uchunguzi wa Agano Jipya. Ni mfululizo wa sura, au sura tatu au nne, juu ya maswala yanayohusiana na jinsi, kama Wakristo, tunasoma na kutumia Agano Jipya.

Kwa hivyo, kwa mfano, sura kuu ya kwanza ni ikiwa Agano Jipya ni la kuaminika kihistoria, au Agano Jipya kwa kiasi kikubwa ni la uwongo, ni, je, je, waandishi wa Agano Jipya walijali sana theolojia na kile walichoamini juu ya Kristo hivi kwamba hawakupendezwa hata kidogo na historia ya matukio? Kwa hivyo swali ni, Ken, tunaposoma Agano Jipya, tunasoma nini? Tayari tumesema, ndio, tunasoma theolojia, lakini ni kwa kiwango gani hati za Agano Jipya pia zinapaswa kuaminiwa kihistoria? Tutazungumza zaidi juu ya suala hilo pia. Kuna maswali kadhaa ya kuuliza kuhusiana na hilo kwa sababu ni wazi hakuna kitabu chochote cha Agano Jipya kinachokusudia kuandika historia kwa njia tunayofikiria. Ikiwa unachukua kitabu cha historia ambacho nia yake ni ya haki, kwa kiwango fulani, hata hivyo imepakwa rangi na mtazamo wa mtu anayeandika, ni hasa kuelezea matukio ya kihistoria katika mfumo fulani.

Nyaraka za Agano Jipya hazikusudiwa kimsingi kujumuisha aina ya kitabu cha historia. Wao ni theolojia, lakini katika uandishi wa theolojia, ni kwa kiwango gani Agano Jipya pia linapaswa kuaminiwa kihistoria? Swali la kwanza linahusu hilo. Kuna swali lingine ambalo kitabu hiki kinaibua, na hiyo ni, Je, Ukristo unarudi kwa Yesu mwenyewe? Moja ya maoni makuu ambayo bado ni ya kawaida karibu na Agano Jipya ni kwamba kile tunachojua kama Ukristo, kile tunachokiita Ukristo, na kile

tunachoamini juu ya Kristo na Kanisa, nk, kinatoka kwa Mtume Paulo, mtu ambaye aliandika Agano Jipya, Warumi, Wagalatia, nk.

Lakini Yesu hakuwahi kufikiria Kanisa. Yesu hakuwahi kufikiria kile tunachojua kama Ukristo. Hilo lilikuwa jambo ambalo lilikuja baadaye sana, ili uwe na, kwa maana, dini mbili au tatu au zaidi katika Agano Jipya.

Na Paulo, kile tunachojua kama Ukristo, ni mmoja tu wao. Kweli, sura ya pili inashughulikia swali, la kile tunachojua kama Ukristo, ni uvumbuzi wa Paulo ambao ulikuja baadaye, au unarudi kwa Yesu? Je, ni jambo ambalo Yesu, kwa kiasi fulani, alijitayarisha? Na kisha ya mwisho, sura ya mwisho ni, tunatumiaje Agano Jipya? Kwa mfano, kama tulivyosema, Agano Jipya halikusudiwa kuwa orodha ya imani za kitheolojia. Hiyo ingekuwa rahisi zaidi ikiwa tungekuwa na hiyo.

Badala yake, Mungu amechagua kujifunua katika maandishi ya kihistoria na ya kitamaduni, kama tulivyokwisha sema. Kwa hivyo, hiyo inamaanisha nini kwetu leo? Kuishi miaka 2,000 baadaye katika tamaduni tofauti sana, tukizungumza lugha tofauti, tunaelewaje maandishi hayo ya zamani? Je, tunayatumiaje kama watu wa Mungu leo? Kwa mfano, aina hii huleta Agano la Kale pia, lakini unaposoma sheria ya Agano la Kale kuhusiana na Agano Jipya, ninatumiaje baadhi ya sheria hizo? Ninaporudi kwenye Agano la Kale na kusoma sheria ambayo inaniambia sipaswi kuvaa vazi lililoshonwa la aina mbili tofauti za nguo, ninawezaje kutumia hiyo? Ninaweza kupuuza hilo, au hiyo ina kitu cha kuniambia? Au wakati sheria ya Agano la Kale inasema kujenga ukingo au uzio kuzunguka paa la nyumba yako, hiyo inamaanisha nini, na ninawezaje kuitumia? Au kwa nini hatutoi dhabihu za wanyama tena? Kwa mfano, kwa nini baadhi yetu hatuvai shawls au kofia au vifuniko vya kichwa katika ibada ya ibada, kando na kofia na vitu kama hivyo, ambayo ni ya kawaida? Lakini katika Wakorintho, Paulo anawaambia wanawake wavae aina fulani ya kifuniko cha kichwa.

Hilo ni jambo ambalo tunapaswa kufuata au la? Kwa hivyo, sura ya mwisho inahusu jinsi tunavyotumia Agano Jipya, hati ambayo kwa upande mmoja ina hali ya kihistoria na kitamaduni, iliyotolewa katika mazingira tofauti sana na utamaduni na mazingira ya kihistoria kuliko yetu, lakini bado tunaamini kuwa ni Neno la Mungu la kudumu. Kwa hivyo tunaitumiaje? Tunaisomaje? Sura ya mwisho itatusaidia kujibu hilo. Kitabu cha mwisho ambacho nimekuuliza upate ni kitabu kiitwacho Barua Zilizopotea za Pergamo.

Labda hiki ndicho kitabu pekee ambacho bado nimehitaji tangu kuanza na mara ya kwanza kabisa kufundisha darasa hili, na kawaida ndicho kinachopata hakiki bora kutoka kwa wanafunzi. Barua Zilizopotea za Pergamo na Bruce Longenecker. Kitabu hiki ni nini, jina lenyewe linasikika kuwa la zamani, lakini kitabu hiki ni nini, ili ujue, ni kitabu hiki ni cha kubuni kabisa.

Ingawa inategemea matukio halisi na maeneo halisi na majina, watu halisi, wahusika wakuu ni wa kubuni kabisa, nijuavyo, lakini utaona marejeleo ya wahusika halisi kama Luka na Mathayo na Domitian, baadhi ya Kaisari wa Kirumi. Utapata marejeleo ya maeneo halisi na matukio halisi na mila halisi katika karne ya kwanza. Lakini hii, hii ni nini, hii sio simulizi.

Ni nini, ni mkusanyiko wa barua za kubuni ambazo Bruce Longenecker mwenyewe aliandika. Na ni nini, ni mazungumzo tu au mawasiliano katika fomu ya barua za kubuni kati ya mbili au tatu za uwongo, moja wapo ni, nadhani mmoja wao ni kweli Luka, mwandishi wa Injili ya Luka, na Matendo ni moja wapo ya takwimu, lakini barua hapa ni ya kubuni. Sio kitu ambacho Luka aliandika.

Lakini kile Longenecker anafanya, ni kujaribu tu kuja na njia ya kupendeza na ya kulazimisha ya kuhusiana nawe habari muhimu za kihistoria na kitamaduni. Ilikuwaje kuishi kama Mkristo katika utamaduni unaotawaliwa na utawala wa Kirumi? Na kutawaliwa na dini ya kipagani na mazoea ya kidini ya kipagani, na kadhalika, na kadhalika. Na kwa hivyo, nini, nadhani utapata hii ya kuvutia sana na ya kuvutia sana.

Tena, tafadhali elewa kuwa ni ya kubuni kabisa, lakini inasambaza na kuelezea ni nini, tena, matukio halisi na hali halisi za kitamaduni, marejeleo halisi ya kitamaduni na kijiografia na kihistoria, taswira ya imani na mifumo ya kidini, na matukio ya riadha yanategemea utafiti halisi na kategoria. Kwa hivyo, hii ni aina tofauti ya kitabu. Haikusudiwi kuwa ya kitaaluma.

Haikusudiwi kuwa inahusiana tu na ukweli wa kihistoria. Tena, ni ya kubuni kabisa, lakini ni njia ya kuvutia sana na njia muhimu ya kukujulisha mambo muhimu zaidi ya kitamaduni, kihistoria, na kidini ya Agano Jipya. Na kwa hivyo, tutazungumza juu ya hili mara moja kwa wakati, lakini hiki kitakuwa kitabu cha tatu cha kiada ambacho utasoma.

Na utapata katika mtaala ratiba ya kusoma kwa kila wiki. Kwa kila wiki, usomaji unastahili siku ya kwanza ya kipindi cha darasa la kwanza la juma, ambayo kawaida ni Jumatatu. Lakini ikiwa tuna likizo au siku ya theluji au kitu, ni wazi itakuwa siku inayofuata tutakutana.

Lakini kwa kawaida Jumatatu, usomaji wako kutoka kwa vitabu vya kiada unastahili, na utapata ratiba kwenye ratiba ya kozi kwenye mtaala wako. Kwa hivyo hilo ndilo jambo la kwanza, kusoma kitabu chako cha kiada. Usomaji mwingine unarudi kwenye kutajwa kwa kuleta Agano Jipya pamoja nawe.

Pia utahitajika kusoma Agano Jipya, na utapata ratiba katika mtaala wako pia. Kwa kweli utaanza wiki ijayo, wiki ya pili. Hii ni wiki ya kwanza, na kwa hivyo sikutarajia ungesoma chochote kwa leo.

Lakini kufikia wiki ijayo, wiki ya pili, utakuwa umesoma, nadhani ni kama Mathayo au Mathayo na Marko, sikumbuki. Lakini utapata usomaji wa Agano Jipya ambapo unasoma kupitia vitabu halisi vya Agano Jipya, Mathayo kupitia Ufunuo, katika mtaala wa kozi. Sasa, tafadhali elewa vitabu hivyo vinaweza kuwa sio lazima vilingane na kile tunachoshughulikia kila wiki.

Tunaweza kuwa nyuma kidogo tu ya hilo, ambayo ni sawa. Ni bora kuwa umesoma mbele, na tayari umesoma nyenzo kabla ya kuzungumza juu yake darasani. Lakini kuanzia wiki ijayo, utaanza na Mathayo na kufuata tu, inategemea wiki za muhula huu, fuata tu kila wiki na usome, pamoja na vitabu vyako vya kiada, vitabu vya Agano Jipya vinavyohitajika kwa wiki hiyo.

Kwa hivyo hilo ndilo jambo la kwanza unalosoma kutoka kwa Agano Jipya na kutoka kwa vitabu vyako vya kiada. Jambo la pili kukusaidia kusoma hii, au sio hii tu, lakini vitabu vyako vyote vitatu, ni kutakuwa na maswali sita ambayo hayajatangazwa au pop kwenye usomaji wako wa vitabu. Maswali haya hayakusudiwi kukushindwa au kukukwaza.

Ninajaribu kuzifanya, kadri niwezavyo, ninajaribu kuzifanya ili ikiwa umefanya usomaji wako, hautakuwa na shida yoyote na maswali haya. Zinakusudiwa tu kuona ikiwa umesoma nyenzo. Na sitakuuliza kitu kama, katika kuanzisha kwenye chati kwenye ukurasa wa 45, kwenye kona ya mkono wa kulia ya chati, mwandishi alifanya neno gani, sitakuuliza aina hiyo ya vitu, au ni nini kilikuwa kwenye tanbihi chini ya ukurasa, au mstari wa tano chini ya aya ya tatu.

Nitakuuliza kwa upana, kwa maneno mengine, wakati mwandishi anatumia wakati kwa kitu au anaonekana kusesitiza kitu, hiyo ndiyo aina ya kitu nitakachouliza. Lakini kutakuwa na maswali sita yaliyotawanyika katika muhula mzima, bila kutangazwa, kwenye nyenzo za kusoma. Kwa ujumla, maswali hayo yatakuwa Jumatatu, Jumatatu.

Mara moja kwa wakati, ninaweza kusubiri hadi Jumatano, lakini sitawapa Ijumaa. Sababu ningefanya hivyo ni kwa sababu ikiwa ningekuwa nikiuliza jaribio juu ya kitu nilichosoma Jumatatu au Jumatano, nisingekumbuka ifikapo Ijumaa pia. Kwa hivyo, nitaifanya wakati ni safi akilini mwako.

Kwa hivyo kawaida itakuwa Jumatatu, lakini mara moja kwa wakati, inaweza kuwa Jumatano pia. Kwa hivyo, ingawa utakamilisha usomaji wako ifikapo Jumatatu, nitaipitia na kuipitia tena kabla ya Jumatano. Lakini sitakupa jaribio siku ya Ijumaa.

Kwa sababu tena, ikiwa umesoma nyenzo zako zote kufikia Jumatatu, ikiwa wewe ni kama mimi, kwa ujumla utakuwa umesahau nyenzo hizo wakati huo. Hapana, sio darasa hili. Hutasahau nyenzo hiyo.

Hiyo ni ya thamani sana, sawa? Kwa hivyo maswali sita ambayo hayajatangazwa. Sharti lingine ni kwamba kutakuwa na mitihani minne katika darasa hili ambayo inashughulikia nyenzo kutoka kwa usomaji wako wa Biblia. Tena, sitauliza maswali maalum kutoka kwa usomaji wa Biblia kwa kadiri mstari wa 16 wa Mathayo sura ya 5 unasema.

Sitauliza vitu kama hivyo. Lakini usomaji wako wa Biblia, na haswa, haswa nyenzo za mihadhara. Hapo ndipo daftari lako linapoingia.

Kama nilivyosema, hotuba na majadiliano ya darasa yatafuata daftari lililo kwenye Ubao ambao unapaswa kupakua. Na hiyo ni kimsingi, na usomaji wako wa Biblia ndio mitihani itachukuliwa kutoka. Najua nimemaliza sentensi na kihusishi, lakini hiyo ni sawa.

Ninaona hilo zaidi na zaidi katika uandishi wa kitaaluma. Kwa hivyo, nadhani ninaweza kufanya hivyo. Kwa hivyo, mitihani itachukuliwa kimsingi kutoka kwa nyenzo za majadiliano ya mihadhara ambayo hutoka kwenye daftari ambalo unapaswa kupakua.

Haitashughulikia usomaji wa kitabu cha kiada. Kwa hivyo, kutakuwa, angalau sitafanya kwa makusudi, tu kwa maana kwamba baadhi ya haya yanaingiliana na kile tunachosema darasani, sichukui maswali yoyote ya mtihani kwa makusudi kutoka kwa vitabu vya kiada. Hiyo ndio maswali ni ya nini.

Na kwa njia, jambo lingine kuhusu maswali, maswali ni ya wiki hiyo tu. Kwa hivyo, ikiwa hatuna chemsha bongo kwa takriban wiki tatu, huwajibiki kwa nyenzo hizo zote. Jaribio litakuwa tu juu ya usomaji wa wiki hiyo.

Hilo ni swali lingine ninalopata karibu mara mia, ingawa nadhani nilielezea wazi. Kwa hivyo, kila mtu anaelewa hilo? Maswali ni juu ya usomaji wa wiki hiyo, sio wiki nyingine yoyote. Kwa hivyo, ikiwa hakuna chemsha bongo katika wiki ya pili, basi hutawajibika kwa usomaji huo kwenye chemsha bongo.

Unapokuja darasani, ikiwa nitakupa jaribio la pop, itakuwa juu ya usomaji kwa wiki hiyo, sio wiki zozote zilizopita. Sawa, kwa hivyo mitihani minne ambayo inashughulikia sehemu kuu za Agano Jipya. Ya kwanza itakuwa katika Injili na baadhi ya nyenzo za usuli.

Katika wiki ya kwanza ya darasa hili au mbili, haswa tutakuwa tunazungumza juu ya historia ya Agano Jipya. Agano Jipya halikutokea katika ote lakini lilitolewa kwa njia ya mwisho wa harakati nyingi za kihistoria na kitamaduni na kidini na mikondo ya kidini ambayo ilisaidia kuibua, au angalau ambayo Agano Jipya mara nyingi lilijibu. Kwa hivyo, tutatumia wiki kadhaa kuzungumza, aina ya kuweka hatua ya kufanya kazi kupitia vitabu vya Agano Jipya.

Lakini mtihani wa kwanza kwa ujumla utakuwa juu ya nyenzo hizo katika Injili, na kisha kufanya kazi kupitia Matendo na nyaraka za Paulo, na hatimaye kuishia katika kitabu cha Ufunuo. Unaweza kuipata katika mtaala wako, tena, nina wiki. Sina tarehe sahihi.

Mengi inategemea jinsi tunavyofika haraka kwenye nyenzo, ikiwa tuna siku za theluji au kitu kama hicho, ikiwa nitarudi nyuma, au ni kiasi gani unataka kuzungumza na kuuliza maswali. Lakini kwa ujumla, angalau nina wiki ambayo unaweza kutarajia mitihani. Ya kwanza labda itakuwa mwishoni mwa wiki ya tano juu ya usuli na Injili.

Kwa hivyo, una wiki tano, takriban tano kabla ya kutarajia mtihani. Na kisha tutaenda wiki kadhaa zaidi, kufanyia kazi nyenzo zaidi, kisha tutakuwa na mtihani mwingine unaoshughulikia hilo. Kwa hivyo, kutakuwa na wanne kati ya wale darasani.

Pia kutakuwa na mtihani wa mwisho ambao ni wa kina juu ya hizo nne. Ingawa inategemea hizo nne, mtihani wa mwisho hauleti habari mpya au nyenzo mpya ambazo hazikuwa kwenye mitihani yoyote ya awali. Kwa hivyo, ikiwa huna shida yoyote na mitihani minne, haupaswi kuwa na shida yoyote na fainali.

Kwa hivyo tena, sehemu kubwa ya daraja itategemea mitihani yako minne kwenye sita, na pia maswali sita, na kisha usomaji wako utafahamisha hilo na kusaidia hilo. Kuna jambo moja zaidi ninalotaka kusema juu ya darasa hili. Kila mwaka nina watu wanaoniuliza kuhusu mkopo wa ziada.

Sitoi sifa ya ziada kwa usomaji wa ziada, uandishi wa ziada, au kitu kama hicho. Lakini jambo moja ninalofanya ambalo nimefanya kwa miaka kadhaa ni kwamba nina TA kadhaa kwa darasa hili ambazo zinanisaidia kufanya upangaji na mambo mengine. Moja ya TA itafanya vikao vinne vya ziada vya ukaguzi wa mikopo.

Sasa vikao hivyo vya ziada vya mkopo vinapaswa kuamuliwa. Lazima nikutane naye na nitakujulisha mapema wakati hizo zitatokea lini, zitakuwa wapi. Walivyo kwa ujumla watatokea kama wiki moja au angalau siku chache kabla ya kila mitihani minne.

Kwa hivyo tena, kutakuwa na wanne kati yao. Na ni nini kimsingi zinaweza kutumika kwa chochote unachotaka. Wanaweza kuwa kikao cha ukaguzi katika kusoma kwa mtihani au wanaweza kutumika kujadili kwa undani zaidi mada fulani ambazo una maswali au kujadili au chochote unachotaka kuzungumzia.

Lakini mara nyingi katika siku za nyuma wamebadilika kuwa kikao cha ukaguzi kwa kila mitihani. Kwa hivyo, unakaribishwa kuitumia kwa hilo. Lakini kutakuwa na nne kati ya hizo na hizo zitakuwa mkopo wako wa ziada.

Unaweza kwenda kwa mmoja wao na kupata mkopo wa ziada kwa hiyo au unaweza kwenda kwa zote nne na kupata mkopo zaidi wa ziada. Jambo lingine juu ya mkopo wa ziada, tena nataka kuweka wazi, nitatangaza nyakati na kukujulisha. Kawaida hutokea jioni au usiku.

Kwa wazi, wakati wa mchana haifanyi kazi. Lakini nitakujulisha ni lini hizo zitakuwa na wapi ili uweze kupanga ratiba yako. Jambo lingine ambalo watu huuliza, ukichagua kuhudhuria hizo, unatarajiwa kushiriki kwa njia fulani.

Usijitokeze na kukaa na kusoma kitabu, kulala kidogo au kucheza kwenye kompyuta yako kwani hautapata sifa kwa hilo. Lazima ushiriki darasani, katika majadiliano au kuuliza maswali, au sio darasani lakini katika kikao cha majadiliano ili kupata mkopo wa ziada. Ili mkopo huo wa ziada utaonekana kwenye daraja lako la mwisho.

Kwa hivyo, nilikuwa na wanafunzi wengi hapo zamani, ambao wangepanya mtihani na kuurudisha na hakutakuwa na mkopo wa ziada na wangepasirika wakishangaa ni wapi mkopo wao wa ziada. Nitaongeza mikopo yote ya ziada unayopata mwishoni mwa muhula na kuiingiza kwenye daraja lako. Kwa hivyo usitafute kwenye mtihani wako ikiwa utachagua kuhudhuria.

Tena, ni hiari kabisa lakini ikiwa unataka mkopo wa ziada, usiniulize nisome au niandike ziada, nenda kwenye vikao hivyo vya ukaguzi, hiyo ndio mkopo wa ziada kwa darasa hili. Jambo lingine moja, kwa umakini zaidi, utaona darasa letu linarekodiwa na Profesa Hildebrandt, hiyo ni utaratibu wa kudhibiti shida ninayotaka kuzungumza juu yake na ambayo inacheza kwenye kompyuta yako darasani. Najua siwezi, ndiyo sababu Ted, anahakikisha kuwa hilo halifanyiki.

Kwa kweli, kuna sababu zingine kwa nini anarekodi hii. Lakini tena, wakati mwingine mimi hutembea kidogo, wakati mwingine sifanyi hivyo na siwezi kufuatilia. Lakini mimi hupata kila wakati, kila muhula ninapata wanafunzi kuja na kusema wamesumbuliwa kwa sababu mtu anacheza kwenye kompyuta.

Kwa wazi, utaleta kompyuta zako darasani ili kuandika madokezo na vitu kama hivyo. Ikiwa unataka kucheza michezo au vitu kama hivyo, endelea na uifanye, kaa tu kwenye chumba chako, usifanye hapa. Na tafadhali kuwa na heshima kwangu na kwa wenzako.

Ikiwa unacheza mchezo wa kompyuta, kuna mtu nyuma yako ambaye anajaribu kuzingatia. Kwa hivyo tafadhali ikiwa unataka kucheza michezo au barua pepe au kucheza kwenye Facebook au chochote, endelea na uifanye lakini kaa tu chumbani kwako, usifanye hapa darasani. Kwa hivyo wale ambao wanataka kuzingatia na wanazingatia hawakengeushwa na hilo.

Vinginevyo, tafadhali leta kompyuta zako kupakua habari, maelezo na kuandika maelezo na vitu kama hivyo. Sawa, maswali mengine yoyote? Hiyo ndiyo yote ninayotaka kusema isipokuwa una swali maalum kuhusu, kwa matumaini, kile nilichosema sasa, unaweza kurudi nyuma na kusoma mtaala na itakuwa na maana.

Hii ni Historia na Fasihi ya Agano Jipya na Dk. David Mathewson. Mhadhara wa 1, Utangulizi wa Kozi. Dk. David Mathewson.